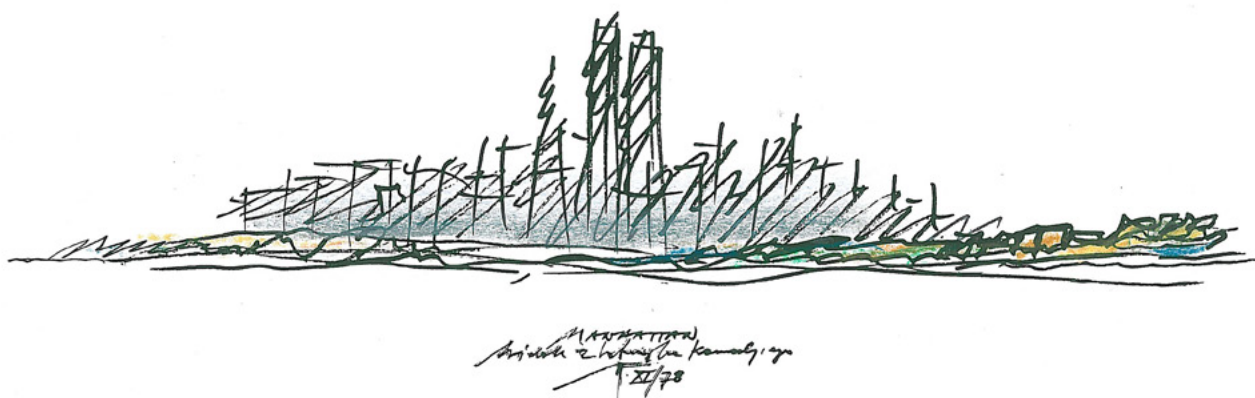
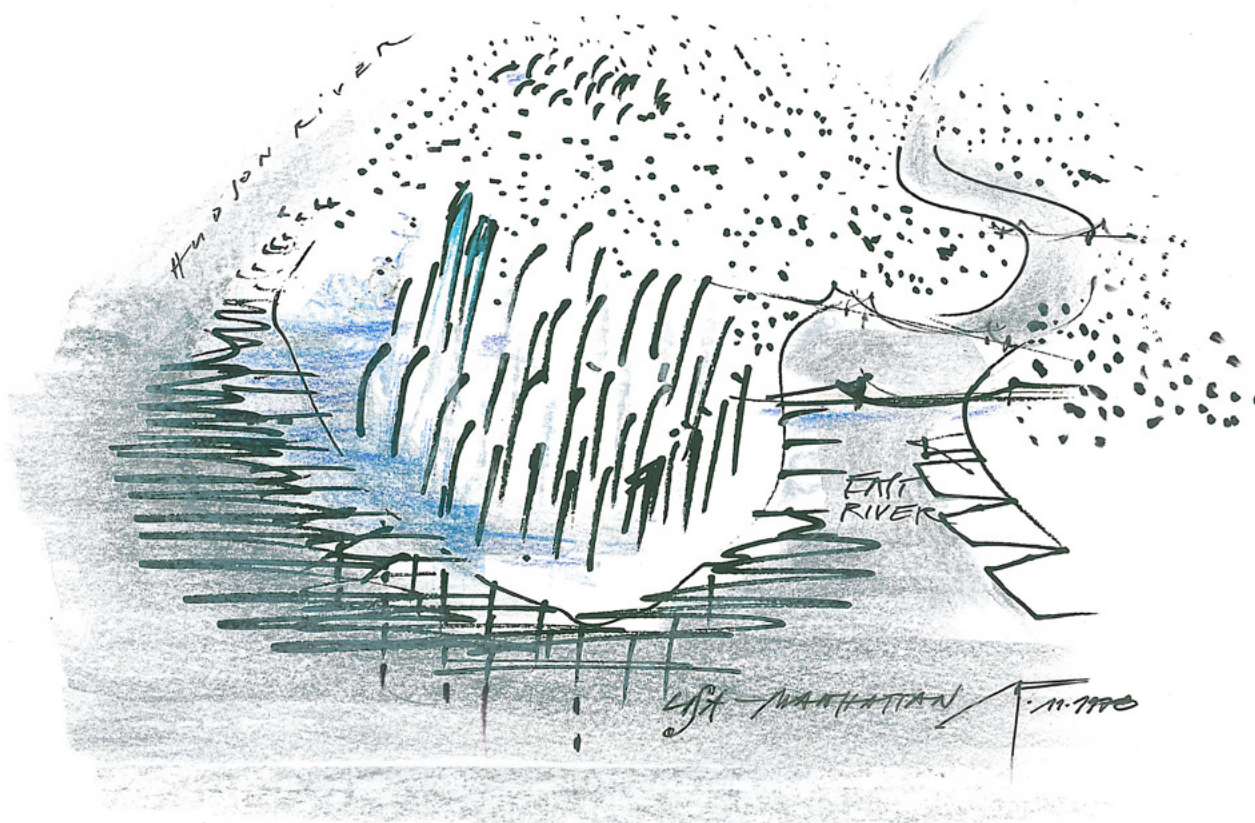

MARIAN FIKUS

4 SIEDEM CUDÓW ARCHITEKTURY XX WIEKU

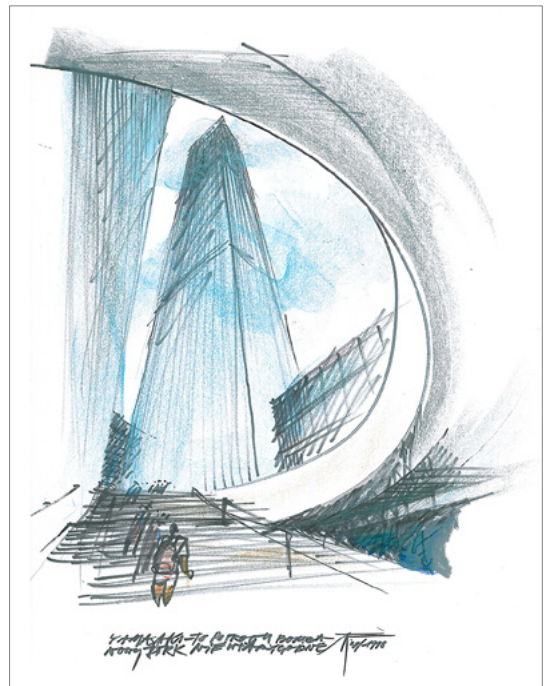
World Trade Center, New York (1967) – Minoru Yamasaki

Manhattan – tu, w najbardziej aktywnym miejscu Nowego Świata, pojawiły się na przełomie XIX i XX wieku pierwsze drapacze chmur. Wiek XX kontynuuje tę nową aktywność wielkiego kapitału – w południowej części Manhattanu wyrasta las pnących się ku niebu wieżowców, których ukoronowaniem są dwa strzeliste prostopadłości World Trade Center – smukłe, pełne prostoty i elegancji. Powstał nowy obraz centrum wspaniałego miasta, całkowicie nie znany w dotychczasowej historii urbanistyki i architektury, liczącej bez mała 10 000 lat. Ten obraz – symbol nowych możliwości – zachwyca, fascynuje, wciąga, także w widoku z lotu ptaka, który miałem okazję odnotować z lądującego samolotu, w roku 1978. Widok z lotniska Kennedy'ego, już z horyzontu człowieka, potwierdził fantastyczną kompozycję sylwetki Manhattanu, spiętą akcentem wież Yamasakiego. ►

Widok z Hudson River – 1982

U stóp World Trade Center – 1998

Widok z Hudson River – 1998

Śmierć WTC

11 września 2001

Doznałem tego i później (1982, 1998). Odbiór był porównywalny z olśnieniem, jakie odczuwa się stojąc na placu Świętego Marka w Wenecji, chociaż akcenty inaczej rozłożone. Tam (Wenecja) zachwyt nad mistrzostwem i wirtuozerią w kształtowaniu piękna. Tu – fascynacja nieograniczonymi (takie odnosi się wrażenie) możliwościami techniki, uruchomionej geniuszem i pracowitością człowieka, ale także niezwykłym, całkowicie nowym obliczem przestrzeni miasta. Warto wspomnieć, że w czasie kiedy Yamasaki wieńczył Manhattan wysokością 400 metrów, na całym Starym Kontynencie stało zaledwie kilkanaście pojedynczych wieżowców przekraczających 100 metrów, a o pierwszym zgrupowaniu wysokościowców zaczęli dopiero myśleć urbaniści francuscy planując centrum Défense. Pokłon oddany gigantycznym obeliskom Yamasakiego zapisał się w naszej pamięci szczególnie intensywnie i dramatycznie. Pokazuję ten cud architektury XX wieku, mimo, iż przestał istnieć po ataku terrorystycznym dokonany 11 września 2001 roku. Rysuje się analogia: z siedmiu cudów świata starożytnego, w czasie ich opisywania przez Greków w I wieku p.n.e., większość z nich istniała już tylko w opisach, rycinach i ludzkiej pamięci.

MARIAN FIKUS

członek czynny PAU

członek Komitetu Architektury i Urbanistyki PAN